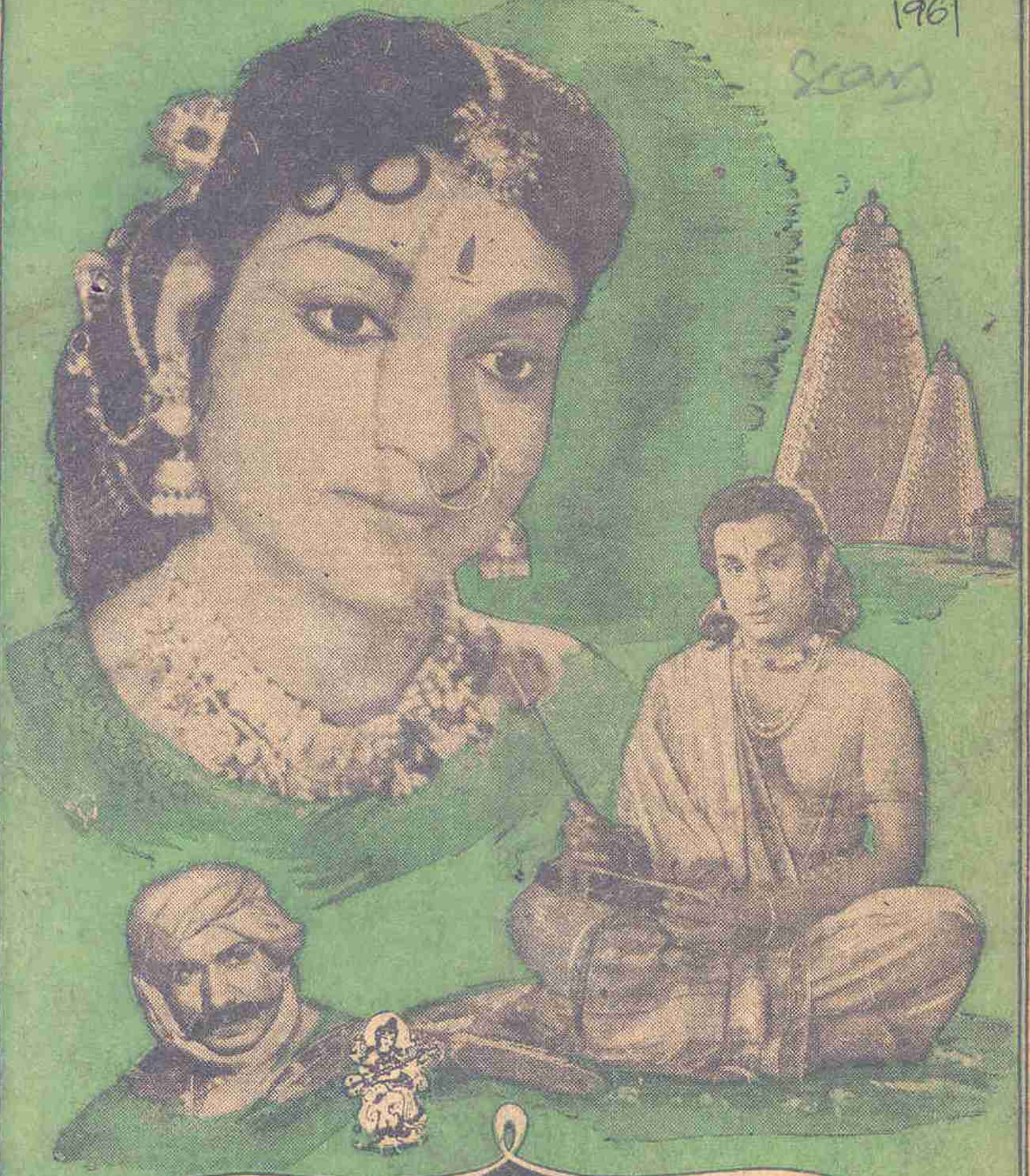

1961

Scans

లలిత కళా నికేతన్

భక్త జయదేవ

గర్భకట్టం... పి.వి.రామారావు * సంగీతం. రాజేశ్వరరావు

నిజయ రిలీజ్

★ నటవర్గం ★

నాగేశ్వరరావు	జయదేవ
అంజలీదేవి	పద్మావతి
రేలంగి	పరాశర
నాగయ్య	గురుదేవ
ముక్కామల	కామకేతు
సి. యస్. ఆర్.	పురుషోత్తముడు
మిక్కిలినేని	లక్ష్మణనేనుడు
సంధ్య	రాణి

వంగర , అల్లు రామలింగయ్య , కె. వి. యస్. శర్మ
(గెస్టుఆర్టిస్టు) , సురభి కమలాబాయి , మహంకాళి వెంకయ్య
మల్లాది , బొంబాయి చౌదరి , ఎ. వి. కృష్ణారావు , చిట్టి
విశ్వనాథం , మహదేవన్ , కాకినాడ రాజరత్నం వగైరా.

నృత్యములు :

గోపికృష్ణ , ఇ. వి. సరోజ , జెమిని చెంద్ర

నేపథ్యగాయకులు :

ఘంటసాల , ఎ. యం. రాజా , రామానుజాచార్యులు
పి. బి. శ్రీనివాస్ , మాధవపెద్ది సత్యం , సుశీల , జిక్కి

★ భక్తజయదేవ ★

—|| కథాసంగ్రహము ||—

సంస్కృత సాహిత్యంలో “గీతగోవింద” మనే అమరకావ్యాన్ని వెలయించిన మహాకవి జయదేవుడు రాధాకృష్ణుల అనుగ్రహానికి పాత్రుడైన పరమభక్తుడు. ఆ మధురకవి మనోజ్ఞగాధే ఈ చిత్రకథ:

బాల్యదశలోనే తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకున్న జయదేవుణ్ణి తండ్రి స్నేహితుడైన ఒక పండితుడు తన కుమారుడు పరాశరుడితోపాటు పెంచి పెద్దచేశాడు విద్యావంతుణ్ణి, పండితుణ్ణి చేశాడు. రాధాకృష్ణ తత్వంపై పెంపుడు తండ్రితో అభిప్రాయభేదం వచ్చి, తత్వాన్నే మణికై ఇల్లు విడిచి వెళ్ళాడు. జయదేవుడు.

రాధాకృష్ణ భక్తుడైన కృష్ణానందుల ఆశ్రమంలోజేరి వారి అనుగ్రహం వల్ల ఆ తత్వమూ, మంత్రమూ తెలుసుకుని సాధన చేస్తున్నాడు. ఒకనాడు గురుదేవునితో కలిసి దేవాలయానికి వెళ్ళిన జయదేవుడు అక్కడ పద్మావతి అనే కన్యను బలత్కారంగా దేవదాసిని చేస్తుండడం చూచాడు, అది అత్యచారంగాతోచి జయదేవుడా తంతును నిరోధించాడు.

పద్మావతి దీనగాధ సాకల్యంగా విన్న గురుదేవులమెను ఆశ్రయ మిచ్చి ఆశ్రమానికి తీసుక వెళ్ళారు. పద్మావతిమీద ఆశలు పెట్టుకున్న కామకేతువు కన్ను ఎర్రబడింది.

ఆశ్రమంలో జయదేవుని మనసు రాధాకృష్ణులపైన, పద్మావతిమనసు జయదేవునిపైన, ఒకనాడు జయదేవుడు గోవిందగానం చేస్తుండగా పద్మావతి వివశత్వంతో నర్తించింది. పాదసేవ అనుగ్రహించమని మోకరిల్లింది. ఆ దృశ్యంచూచిన ఆశ్రమవాసులు వారిని అప్రార్థం చేసుకుని గురుదేవులముందు గాలిదుమారం లేపారు. సర్వవేత్తలైన గురుదేవులు కారణజన్ములని గుర్తించి వారికి దంపత్య దీక్షనిచ్చి రాధాకృష్ణ తత్వం ప్రచారం చేయమని దీవించాడు. జయదేవుణ్ణి వెతుక్కుంటూ ఆశ్రమానికి చేరిన పరాశరునితోపాటు నూతన దంపతులు స్వగ్రామానికి చేరుకున్నారు.

పద్మావతి పుట్టుపూర్వోత్తరాలు తెలియని అమ్మలక్కలూ. కామకేతువు చాడిలు నమ్మిన కులపెద్ద, అకుటుంబంమీద, సంఘ బహిష్కారం విధించి. వాళ్ళకు ఆపూళ్ళో నీళ్ళు లేకుండా చేసారు. ఆ ఆశ్రమం కుల పెద్దనే బెడిసికొట్టి వళ్ళంతా మంటలు పుట్టినై. ఏ విధానా చల్లారకపోతే

జయదేవుడి పాదాలమీదపడి క్షమార్పణ కోరాడు కులపెద్ద. శ్రీకృష్ణుని పాదతీర్థంతో కులపెద్దకు ఒళ్ళు చల్లబడుతుంది. తప్పు తెలుసుకుని జయదేవుడే రెండవ దేవుడుగా ప్రజలు గౌరవించారు జయదేవుడు గీతగోవింద కావ్య రచన ప్రారంభం చేశాడు. ప్రజలు భక్తితో ఆ పాటలు వింటున్నారు.

పూరి మహారాజు పురుషోత్తముడు కూడా జగన్నాధునిపై పాటలు వ్రాసి ప్రచారంలోకి తేవాలని ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశాడు. కొనసాగ నందువల్ల తన పాటలుతప్ప మరేపాటలు పాడరాదని శాశించాడు.

సాధువురూపంలో జయదేవుని గీతాలు ప్రచారం చేస్తున్న జగన్నాథ స్వామివల్ల రాజు జయదేవుని సంగతివిని అతన్ని కొలువుకు రప్పించాడు. ఆయన కవిత్వాన్ని జగన్నాథస్వామిమందు పరీక్ష పెట్టాడు. జగన్నాథుడు జయదేవుని గీతాలనే అనుగ్రహించాడు. మహారాజు జయదేవుణ్ని సన్మానించి స్వగ్రామానికి సాగనంపాడు.

జయదేవుని జాడలు తీస్తున్న కామకేతువు, దారి గాచి జయదేవుణ్ని చావగొట్టించి పారవేశాడు. ఆ దారినే వెదుతున్న నవద్వీప మహారాజు లక్ష్మణసేనుడు స్వహతపి పడివున్న జయదేవుణ్ని తన అంతఃపురానికి చేర్చి చికిత్స చేయించి, తన ఆస్థానములో హాకవిగా నియమించాడు. పద్మావతిని తీసుకురమ్మని రాజభటులను సంపించాడు. కామకేతువుమాయో పాయంతో పద్మావతిని అనుహించి దారిలో నిర్బంధం చేస్తుండగా లక్ష్మణసేనుని భటులు ఆమెను రక్షించి నవద్వీపానికి తీసుకువెడతారు.

ప్రత్యేక భవనంలో కాపురం పెట్టారు కవి దంపతులు. గీతగోవింద రచన కొనసాగిస్తున్నాడు జయదేవుడు. “ప్రియో! చారుఖీలే!” అన్న అష్టపది వ్రాస్తుండగా జయదేవుడిగానం ఆగింది. ఏదో అపచారం చేస్తున్నట్లు తలచి కలవరంతో జయదేవుడు తోటలోకి వెళ్ళాడు. అంతలో భగవంతుడు ఆయన వేషంలోవచ్చి పాట పూర్తిచేసి భోజనంచేసి వెళ్ళి పోయాడు. పద్మావతి భోజనం చెయ్యబోతూ వుండగా, జయదేవుడు వచ్చి జరిగినదంతా విని, అది రాధాసాధుని కృతీలా ప్రసించి, పద్మావతితో బాటు స్వామి భుక్తశేషం అందించబోతుండగా మహారాజు అచ్చటికి విచ్చేసి విషయం విని మహోత్సాహంతో తానూ ఆ ప్రసాదాన్ని స్వీకరించాడు.

జయదేవునియందు బద్ధానురాగుడైన మహారాజు మనస్సు మార్చడానికి మంత్రీ కవులు మార్గాన్వేషణ చేస్తుండగా మారువేషంతో మనులు

తూన్న కామకేతువు మంత్రి సముఖం సంపాదించి. మరీ మంటపెట్టాడు. జయదేవుణ్ణి పరాభవించి వెళ్ళగొట్టాలని వారు కుట్రచేశారు. అదే అదునుగా జయదేవుడు ఇంటలేని వేళ పద్మావతిని అపహరించుటకు వెళ్ళాలని కామకేతువు ఊహ. ఆవేషధారుల వెంటనంటి తిరుగుతూన్న పరాశరుడు వారి సంకల్పం పసికట్టాడు.

సంగీత సభలో మంత్రి చేసిన మాయోపాయం మాసిపోయి జయదేవుడు జయించాడు. పద్మావతిని చెప్పెట్టువచ్చిన కామకేతువు భగవంతుని శిక్షకు గుర్తైనాడు. పరాశరుడు కామకేతుని చెరతప్పించుకుని జయదేవుని సమీపించి పద్మావతిని రక్షించుకోవన్నాడు. తీరా యింటికి వెళ్ళేసరికి చావుదెబ్బలుతిన్న కామకేతువు జయదేవుని కాళ్ళమీదపడి శరణుకోరాడు. జయదేవుడు హితబోధచేసి అతిణ్ణి సంపించి వేశాడు.

గీతగోవింద రచన పూర్తయింది. కవిదంపతులు ఎంతో సంతోషించారు. కాని మహారాజు బావమరది మరణంతో అంతఃపురాన్ని శోకమేఘాలు ఆవరించిన్నై. మహారాణిని పద్మావతిపరామర్శిస్తూండగా మహారాణి మరదలు సహగమనం చేస్తుందన్న వార్త వచ్చింది. మూఢాచారాలు నమ్మి నిండు ప్రాణాన్ని నిష్పలపాలు చేయడం సహగమనంకాదనీ పతిమరణవార్తవినగానే సతి మరణించడమే సహగమనమని పద్మావతి చెప్పింది. మండుతూన్న మహారాణి మనస్సు మరీ సంఘటోయింది. పద్మావతి ప్రేమను పరీక్షించాలని పగబట్టింది.

ఒకనాడు మహారాజు కవిరాజు సమీపంలోవున్న దేవాలయంలోని ఉత్సవానికి వెళ్ళారు. అదే అదును మహారాణి పగసాధించడానికి వచ్చింది. పద్మావతితో మాట్లాడుతూ కూర్చోని తన దాసీచేత జయదేవుడు మరణించాడని చెప్పింది. ఆక్షణంలోనే పద్మావతి నేలకూలి మరణించింది. ఎన్ని చికిత్సలు చేసినా బ్రతకలేదు. మహారాజు, జయదేవుడు మరలి వచ్చారు. ఆ భయంకరదృశ్యం చూచారు. రాణిపై మహారాజు కత్తిదూశాడు. జయదేవుడు ఆయన్ని శాంతపరచి భగవంతుని ఎదుట; మోకరిల్లాడు. తామే దిక్కని నమ్మిపూజించేభక్తులకు భగవంతుడిచ్చే వరం ఈ దుర్భరవియోగమూ, అకాలమరణమేనా? జయదేవుడు ఏం చేస్తాడు? ఆ దంపతులు చివరికి ఏమాతారు?

పెండితెరమీద తిలకించండి.

★ పాటలు ★

శ్లోకం

జయదేవ

మేమైశ్యే దురమంబరం వసుభువ శ్మశ్రమాస్తమాలద్రుమైః
నక్తం భీరుదయం త్వమేవ తదిరుం రాధే గృహంప్రాపయా
ఇత్థం నన్ద నిదే శతశ్చరితయోః ప్రత్యద్వకుంజ ద్రుమం
రాధా మాధవయోర్జ్వయంతి యమునాకూలే రహంకేళయః

పాట 1

కృష్ణానంద

సాక్షి : హే మురళీ గానలోలా ! రాసవిలోలా ! రాధా మనోరమణా !
రాధా మనోరమణా ! గోపాంకృష్ణా ! రాధా మనోరమణా !
గోపాంగనా మనమోహనాంగా

||రాధా||

- 1 మంగళ మృగనాభిరేఖా విలాసా
మధుమయరమణీయ మందహాసా||
మంజుల మయూర ఫించవికాసా |రాధా
- 2 సుందర సుమకుంజ బృందావిహారా||
నందాంగనాకృత పుణ్యసారా
రాధాకామిత రతిసుఖసారా |రాధా

పాట 2

పద్మావతి

మల్లియలా జల్లుగా
మనసు చల్లుగా గోపాలా !
మురళీ మ్రోయించరా |మల్లియలా

- 1 కన్నియలా ఉల్లములా జీల్లుసనా వన్నెలుగా గజ్జియలు ఘల్లుసనా
కన్నయ్యా ! నీరూపే కన్నారిటా ! |మల్లియలా
- 2 రాగాలుమానీ యోగాలుపూనీ గోపాంగనావళి సేవించగా
వేరూపులా నినుచూపించనా ఆనాటి నీపాట వినిపించరా |మల్లియలా
- 3 ఆకాశవీధి బ్రందారకాళి ఆదివ్యకేళిని దర్శించగా
ఆనందమే నవ సంగీతమైన ఆనాటి నీపాట వినిపించరా |మల్లియలా

పాట 3

జయదేవ

సాక్షి : హారే జగదీశహారే ! జయజగదీశహారే !

1 ప్రళయ ప్రయోభితజలే ధృతవానసివేదం
విహితవహి త్రచరిత్ర యేదం కేశవా-
కేశవాధృతమీన శరీర !

జయజగదీశహారే - కృష్ణా !

2 క్షితిరతి విపులతరే తవతిష్ఠతి పృషే !
ధరణి ధరణకిణచక్ర గరిష్ఠే
కేశవా ధృతకచ్చపరూప ?
జయజగదీశ హారే - కృష్ణా !

3 క్షత్రియరుభి రమయే జగదపగత పాపం

స్నపయశి పయశి శమిత భవతావం

కేశవాధృత భృగుపతిరూప ! జయజగదీశహారే

వితరసిదిక్షురణే నికృతి కమనీయం దశముఖమాళి బలిం రమణీయం

కేశవాధృత రామశరీర ! జయజగదీశహారే !

ష్టేచ్ఛనివహనిధనే కలయసి కరవాలం

ధూమ కేతుమివకిముపిశరాలం కేశవా...

కేశవాధృత కల్కిశరీర ! జయజగదీశహారే !

పాట 4

జయదేవ - పద్మావతి

జయ : నాదు ప్రేమ భాగ్యరాశి నీవే ప్రేయసీ

పద్మ : మీచెలిమీ నాతరువే ధన్యమాయెగా

॥నాదుప్రేమ॥

జయ : అందముగా చెంగలువ విరిసి మురిసెనే

పద్మ : పులకించెనేమో రేరాజు చేయిసోకి

నాదుప్రేమ॥

జయ : మనస్సు పూలతోటగా !

పద్మ : వలపు తేనె పాటగా

జయ : రాగాలుగా !

పద్మ : సాగేనుగా

జయ : } విరుల తావిలీలా, జీవితమే ప్రేమసుధా

పద్మ : } మధురమాయెగా

॥నాదుప్రేమ॥

పాట 5

రాసలీల

రాధ!

మదనా !...ఒమదనా విరహిణివైనా నీ విరిశరములు
విడువబోకుమా ఓ మదనా
యదుపతివలపు నిజమనినమ్మి పరువమునొసగి
పలుచ్చనై తిరా

॥ఒమదనా॥

గోపికలు:

ఆనందలీల చూపవయా మా డెందాలు సుధలుచిందగా
పరమానందలీలా చూపవయా

కృష్ణ :

మానాలు మానో - కోపాలేలనే? జలపూని నన్నేలు రాధికా

రాధ:

మాయలమారి! నటనలు చాలునులే

నీనయగారముల నిజములు రుజువాయెనులే

కోరిధూర్తు కొలిచినా ఫలతమూ లభించెపో!

కృష్ణ:

నీవెగాని ప్రియతమలు వేరె మరి నాకులేరు వినుమా

రాధ:

పెదవి కాటుకను ఎదనులత్తుకను దాచలేవు చనమా

కృష్ణ:

రాధా!

రాధ:

పో పో!

॥మానాలు॥

పాట 6

రాజనర్తకి

రావేలాసామి ఈవేళా - ఏచెలి నిలిపెర గోపాలా

॥రావేల

దాపున నిలచి వలపులదోచి - కొసరే దొరకీ మరపేలా

॥రావేల

1

తురుమున విరులే వసివాడిపోయె - ఉరమున గంధము బీటలువారే

విరహపు శగలో తనువూవేగె - మదిలో తెగనీ వగలాయె

॥రావేల

2

అడుగులసడికే నీవన్న ఆశ - మడివడి ఈఎద నీరైపోయె

గడియే యుగమై రాతిరిగడచె - మదిలో తెగనీ వగలాయె

॥రావేల

పాట 7

జయదేవ - శ్యామతి

రతిసుఖసారే గతమభిసారే - మదన మనోహరవేశం!

నకురునితంబిని గమనవిశంబనం అనుసరతం హృదయేశం

ధీరసమీరే యమునాతీరే వసతివసే వసమాలీ

॥ధీర

గోపీ పీనపయోధర మర్దన చంచల కరయుగళాలీ

॥ధీర

నామసమేతం కృతసంకేతం నాదయతే మృదువేణుం

బహుమనులే ననులే తనుసంగత పవనచవిత మపిరేణం

॥ధీర

అనిలతరళ కువలయ నయనేన తపతినసా కిసలయశయనేన

సఖి! యారమితా వనమాలినా

॥సఖి

1 వికసిత సరసిజ లలిత ముఖేన - స్ఫుటతినసా మనసిజ విశిఖేన

అస్మత మధుర మృదుతర వచనేన జ్వలతినసా మలయజ పవనేన

॥సఖి

2 సజలజలద సముదయ రుచిరేణ దళతినసా హృదివిరహ భరేణ

సకల భువనజన వరతరుణేన వహతి నసా రుజమతి కరుణేన

॥సఖి

శ్లోకం

గాయకుడు

యది హరి స్మరణే సరసం మనో
యది విలాస కలాసు కుతూహలం!
మధుర కోమల కాంత పదావళీం!
శృణు తదా జయదేవ సరస్వతీం!

పద్యం

జయదేవ

భళిరా! పుణ్యమటన్న నాదే మరి నాభాగ్యంబె భాగ్యంబు కొం
దలమున్ గూర్చు చుహాపరీక్ష! చరితార్థత్వంబు చేకూరె! ఉ
త్కళ రాజేంద్రు కవిత్వమున్ విడిచి నాకావ్యంబుగొన్నావు, వ
త్సలతా పూర్ణకటాక్ష వీక్షణములన్ సారించి, హే మాధవా!

శ్లోకం

జయదేవ

స్వాదుప్యైర ముఖోయమస్తు
జలదానందాయ నందాత్మజః.

గురుని తెలుసుకోరా జీవా! గురుతు తెలుసుకోరా!

గురుతు తెలిసి నా గురుని మనసులో గుట్టు తెలుసుకోరా

లోగుట్టు తెలుసుకోరా!

॥గురుని

పర సుపదమునూ చేరుమార్గమూ గుఱల సేవయేరా!

గట్టిబోధలో వట్టిమాటలో పట్టితెలుసుకోరా

మాయదాతులా మాటనమ్మితే బ్రతుకె బండవార

॥గురుని

పాట 12

జ య దే వ

నీ మధుమరళి గానలీలా
మనసులు చివరిదురా కృష్ణా! ||నీ మధు||
యముగా తటాకమున మోడులుమురిసి
పువ్వులు పూచినవి గోపాలా!

శ్లోకం :

జ య దే వ

వాద్దేవతా చరిత చిత్రితచిత్త పద్మా!
పద్మావతీ చరణ చారణ చక్రవర్తి!
శ్రీ వాసుదేవ రతికేళి కథాసమేతం!
వీతంకరోతి జయదేవ కవిః ప్రబంధమ్

పాట 13

ప్రజా య దే వ
శ్రవణం చూ

హే కరుణాసింధో! హే దీనబంధో!

దయగనుమా జగదీశా-

దయగనుమా జగదీశా॥

వెళ్ళులుదిన్నా నీ మనసేలా రాయిగా మారెను దేవా!

॥దయ॥

చేతుము జతగూడి నీ పాదసేవ!

పాదేము నీదివ్య శృంగారగీతి!

తీగలు తెగినా! జీవనవీణ! మ్రోగునయిక్కపైన

॥దయ॥

గురుదేవు బాలుని ప్రాణమొసగిన దాతవే!

అభిమన్యునూనుని కావనేర్చిన త్రాతవే!

మాపైన జూలిని బూనవా? ప్రియదాసి బ్రోవగ నేరవా?

కరుణించుమా! బ్రతికించుమా బ్రతికించుమా-

... ..

ఫలించెనుగా మాతపమే! తరియించెను మా జీవితమే!

మాధవుని ప్రేమనుధా సాగరమ్మే పొంగిపారలే

॥ఫలించెను॥

యోగులు తలచే ఆనందజ్యోతి! రాగులువలచే రాధాపతి

ధన్యత చేకూరెగా...

॥ఫలించెను॥

— శుభ మ స్తు —

★ సాంకేతికవర్గం ★

— —

రచన	...	సముద్రాల రాఘవాచార్య
సంగీతం	...	యస్. రాజేశ్వరరావు
ఛాయాగ్రహణం	...	వారణాసి వెంకట్
శబ్దగ్రహణం	...	సి. వి. కోటేశ్వరరావు
కళ	...	గోఖలే
నృత్యములు	...	వేంపటి పసుమర్తి, గోపీకృష్ణ
కూర్పు	..	బి. హరినారాయణయ్య
సహాయక... డైరీ...		పి. వేంకటేశ్వరరావు
అలంకరణ	..	వేంకటేశ్వరరావు
ముస్తూలు	..	కృష్ణ అచ్యుతరావు
స్టిల్లు	..	బాబు
పబ్లిసిటీ	...	రామదాసు కె.
స్టూడియో	...	భరణి అండ్ సగనూ
నిర్మాణనిర్వహణ...		జి. సీతాపతి

దర్శకత్వం

పర్యవేక్షణ

సి. వి. రామా రావు

రామకృష్ణ

నిర్మాతలు :

కె. నారాయణరావు, జి. పరంధామరెడ్డి